

STAATSBLAD VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

22 **BESLUIT** van 13 januari 1969, houdende uitvoering van artikel 76 van de Wet op het voortgezet onderwijs (Besluit aanvang bekostiging W.V.O.).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van de staatssecretaris van onderwijs en wetenschappen, mede namens Onze minister van landbouw en visserij van 11 juni 1968, nr. 68101, afdeling Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op artikel 76 van de Wet op het voortgezet onderwijs (Stb. 1967, 387);

De Raad van State gehoord (advies van 26 juni 1968, nr. 42);

Gezien het nader rapport van de voornoemde staatssecretaris, mede namens Onze minister van landbouw en visserij van 2 december 1968, nr. 68226, afdeling Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

§ 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit besluit verstaat onder:

„Onze minister”: Onze minister van onderwijs en wetenschappen en voor het landbouwonderwijs Onze minister van onderwijs en wetenschappen in overleg met Onze minister van landbouw en visserij;

„Onze minister wie het aangaat”: Onze minister van onderwijs en wetenschappen en voor het landbouwonderwijs Onze minister van landbouw en visserij;

„wet”: de Wet op het voortgezet onderwijs;

„school”: een school als omschreven in artikel 64, eerste lid, van de wet;

„het bevoegd gezag”: voor wat betreft

a. een gemeentelijke school: het college van burgemeester en wethouders, voor zover de raad niet anders bepaalt, en, indien de raad dit wenselijk oordeelt, met inachtneming van door hem te stellen regelen;

b. een bijzondere school: het schoolbestuur.

§ 2. Verzoeken om opnemings in het plan

Artikel 2. 1. Een verzoek, als bedoeld in artikel 66, eerste lid, van de wet, om opnemings in het plan wordt met de daarbij behorende prognose omtrent de te verwachten omvang van de school schriftelijk in zesvoud ingediend.

2. In het verzoek wordt vermeld, of de aanvrager in het eerste van de drie kalenderjaren waarvoor het plan wordt vastgesteld, aanvang van de bekostiging voor de desbetreffende school wenst.

3. Bij het verzoek worden, eveneens in zesvoud, onverminderd artikel 66, vierde lid, van de wet, de volgende gegevens overgelegd:

a. indien het verzoek wordt gedaan door een privaatrechtelijke rechtspersoon, een door de voorzitter en de secretaris gewaarmerkt exemplaar van de geldende statuten, gegevens omtrent de samenstelling van het bestuur en een door de voorzitter en de secretaris gewaarmerkt uittreksel uit de notulen van de vergadering waaruit blijkt, dat de beslissing om het verzoek te doen rechtsgeldig is genomen;

b. indien het verzoek wordt gedaan door een gemeente, een afschrift van het desbetreffende raadsbesluit;

c. indien het verzoek wordt gedaan door een rechtspersoon in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen, aanduiding van het bestuursorgaan dat het verzoek doet, de tekst van de geldende gemeenschappelijke regeling en een afschrift van het besluit van het bevoegde orgaan om dat verzoek te doen;

d. indien het verzoek wordt ingediend namens een rechtspersoon als bedoeld onder a, b of c, een stuk waaruit blijkt, dat degene die het verzoek indient, hiertoe is gemachtigd, de gegevens die ingevolge dit lid voor overlegging in aanmerking zouden zijn gekomen, wanneer die rechtspersoon zelf de aanvraag zou hebben ingediend alsmede – indien de indiener rechtspersoon is – een door de voorzitter en de secretaris gewaarmerkt exemplaar van de geldende statuten van de indiener van het verzoek.

4. Indien het verzoek een bijzondere school betreft die is of zal worden opgericht voordat zij in het plan is opgenomen, deelt de aanvrager dit onder vermelding van de datum van oprichting mede.

5. Indien de in het derde en het vierde lid bedoelde gegevens reeds eerder zijn ingediend, kan naar die eerder overlegde gegevens worden verwezen, voor zover zij geen wijziging hebben ondergaan.

Artikel 3. 1. Bij de prognose, genoemd in artikel 2, eerste lid, die voor iedere school afzonderlijk wordt gemaakt, worden vermeld:

a. de naam van de aanvrager;

b. de aard van de school waarvan opnemings in het plan wordt verzocht en, voor zover het een bijzondere school betreft, de richting waartoe zij behoort.

2. Indien het verzoek in de vorm van een deelplan wordt ingediend, kan de prognose voor iedere school afzonderlijk een onderdeel vormen voor een voor het deelplan gemaakte totaalprognose waaraan de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden toegevoegd.

Artikel 4. 1. De prognose heeft betrekking op het door de aanvrager vast te stellen rayon. Het rayon is het rekruteringsgebied van de school dat bestaat uit een of meer gemeenten en/of een of meer gemeentedelen. Bij de vaststelling van het rayon houdt de aanvrager rekening met bestaande of reeds in een plan van scholen opgenomen gelijksoortige scholen.

2. Bij de prognose omtrent het aantal leerlingen dat de school zal gaan bezoeken wordt tevens vermeld:

a. het aantal leerlingen dat de door hen bezochte binnen redelijke afstand gevestigde gelijksoortige openbare school of bijzondere school van dezelfde richting zou verlaten;

b. of, en zo ja, hoeveel leerlingen zouden worden onttrokken aan een in een plan van scholen opgenomen binnen redelijke afstand te vestigen gelijksoortige openbare school of bijzondere school van dezelfde richting, voor zover met die leerlingen reeds rekening is gehouden bij de vaststelling van het desbetreffende plan.

3. Onze minister deelt Nederland in in gebieden die bedoeld zijn om als rekeneenheid te dienen bij het opstellen van de prognoses. Hij kan aanwijzingen geven betreffende de wijze waarop de gegevens betreffende het rayon worden gerelateerd aan die van het gebied of de gebieden.

Artikel 5. 1. Onze minister bepaalt welke statistische gegevens dienen te worden geraadpleegd bij het maken van de prognoses.

2. Onze minister kan bepalen op welke wijze het beschikbare statistische materiaal voor de prognoses dient te worden bewerkt.

3. Indien de aanvrager van de in het tweede lid genoemde aanwijzingen is afgeweken, doet hij hiervan onder opgaaf van redenen mededeling in zijn verzoek.

Artikel 6. Bij de beoordeling van de verzoeken houdt Onze minister in gevallen, bedoeld in artikel 69, eerste lid onder a en b, van de wet, de inwonertallen aan volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek naar de toestand op 1 januari onmiddellijk voorafgaande aan de uiterste datum waarop het verzoek moet zijn ingediend.

Artikel 7. Indien zich in de gegevens of in de prognose wijzigingen hebben voorgedaan na het indienen van het verzoek en voor de plaatsing op het plan, doet de aanvrager hiervan mededeling aan Onze minister wie het aangaat.

§ 3. Bepalingen met betrekking tot het openbaar onderwijs

Artikel 8. 1. Burgemeester en wethouders geven vóór 1 november van elk jaar naar de toestand van 1 september van dat jaar aan gedeputeerde staten op:

a. het aantal en de soort van de in de gemeente gevestigde rijksscholen en gemeentelijke scholen alsmede van de scholen die door de gemeente in samenwerking met een of meer andere gemeenten in stand worden gehouden;

b. de adressen van die scholen;

c. de aantallen leerlingen, verdeeld over de verschillende leerjaren aan elk van die scholen.

2. De opgave, bedoeld in het eerste lid onder c, heeft, indien het een school betreft die door de gemeente in samenwerking met een of meer andere gemeenten in stand wordt gehouden, alleen betrekking op de uit de gemeente afkomstige leerlingen.

3. In de opgave, bedoeld in het eerste lid, wordt tevens vermeld:

a. of de gemeente in het afgelopen cursusjaar, al dan niet in samenwerking met een of meer andere gemeenten, een verzoek om opneming in het plan heeft gedaan, welke school of scholen het betreft en het tijdstip met ingang waarvan bekostiging uit 's Rijks kas is gevraagd;

b. of ouders, voogden en verzorgers van leerlingen de wens aan de gemeente te kennen hebben gegeven een verzoek te doen om de school in een plan op te nemen en de beslissing van de gemeente dienaangaande onder opgaaf van redenen.

4. Onze minister kan nadere aanwijzingen geven omtrent de wijze waarop de gegevens, genoemd in dit artikel, moeten worden verstrekt.

Artikel 9. 1. Om de drie jaar telkens voor 1 maart stellen gedeputeerde staten vast, of in de aan die datum voorafgaande drie kalenderjaren voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen. Voor de eerste maal geschiedt dit over de periode van 1 augustus 1968 tot 1 januari 1971 voor 1 maart 1971.

2. Bij de vaststelling, bedoeld in artikel 66, tweede lid, van de wet betrekken gedeputeerde staten mede in hun overwegingen de belangrijke veranderingen in het scholenbestand en in de leerlingenaantallen die zich in de verslagperiode aan de in de provincie gevestigde bijzondere scholen hebben voorgedaan.

3. Gedeputeerde staten stellen Onze minister wie het aangaat, in kennis van de resultaten van het onderzoek. Zij delen hem tevens mede, welke maatregelen zij hebben genomen ten aanzien van die gemeenten waarin naar hun oordeel niet voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.

4. Indien gedeputeerde staten een gemeente opdragen een verzoek te richten tot Onze minister wie het aangaat, om opneming van een gemeentelijke school in het plan zenden zij hem een afschrift van hun desbetreffend besluit.

§ 4. Aanvang der feitelijke bekostiging

Artikel 10. 1. Nadat de school in het plan is opgenomen, legt het bevoegd gezag aan Onze minister wie het aangaat, nadere gegevens over vóór een door hem te bepalen tijdstip.

2. Onze minister beslist welke gegevens moeten worden overgelegd.

3. Indien de in het tweede lid bedoelde gegevens door het bevoegd gezag reeds eerder zijn ingediend, kan naar die eerder overgelegde gegevens worden verwezen, voor zover zij geen wijziging hebben ondergaan.

Artikel 11. Indien zich in de gegevens wijzigingen hebben voorgedaan, voordat de school is opgericht, doet het bevoegd gezag hiervan mededeling aan Onze minister wie het aangaat.

Artikel 12. 1. Uiterlijk drie maanden voordat de oprichting van de school zal zijn verwezenlijkt, geeft het bevoegd gezag daarvan kennis aan Onze minister wie het aangaat.

2. Indien de termijn, genoemd in artikel 74, derde lid, van de wet, wordt of zal worden overschreden en het bevoegd gezag niettemin aanspraak op bekostiging wenst te behouden, doet het binnen twee jaren na het jaar waarin de bekostiging een aanvang had kunnen nemen een verzoek dienaangaande onder opgaaf van redenen, waarom de oprichting van de school niet eerder kan of kon worden verwezenlijkt.

§ 5. Cursussen

Artikel 13. 1. Onze minister wie het aangaat, kan voor de onderscheidene cursussen het tijdstip vaststellen, vóór hetwelk het verzoek om in aanmerking te komen voor bekostiging, bij hem wordt ingediend.

2. Daarbij bepaalt hij tevens, welke gegevens moeten worden overgelegd.

§ 6. Slotbepalingen

Artikel 14. Onze minister kan bepalen, dat gebruik wordt gemaakt van formulieren waarvan het model door hem wordt vastgesteld.

Artikel 15. Aanwijzingen die Onze minister geeft op grond van de artikelen 4, derde lid, 5, eerste en tweede lid, 8, vierde lid, 13 en 14 alsmede de indeling van Nederland in gebieden, bedoeld in artikel 4, derde lid, maakt hij bekend in de *Nederlandse Staatscourant*.

Artikel 16. 1. Dit besluit kan worden aangehaald als „Besluit aanvang bekostiging W.V.O.”.

2. Het treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgave van het *Staatsblad* waarin het wordt geplaatst.

Onze ministers van onderwijs en wetenschappen en van landbouw en visserij zijn, ieder voor zoveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat met de nota van toelichting in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Soestdijk, 13 januari 1969.

JULIANA.

De staatssecretaris van onderwijs
en wetenschappen,

GROSHEIDE.

De minister van landbouw
en visserij,

P. J. LARDINOIS.

Uitgegeven de dertigste januari 1969.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Artikel 76 van de Wet op het voortgezet onderwijs (*Stb.* 1967, 387) bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur voorschriften worden gegeven omtrent de uitvoering van hoofdstuk I van titel III van die wet, waarin regels zijn gegeven aangaande de aanvang der bekostiging. Het hierbij gaande ontwerp strekt daartoe.

De Wet op het voortgezet onderwijs bevat in het genoemde hoofdstuk (artikelen 64 tot en met 76) reeds een tamelijk uitvoerige regeling; zo is bijvoorbeeld de gehele procedure die voorafgaat aan de vaststelling van het plan van scholen reeds vrijwel en détail in de wet geregeld. Om die reden bevat de algemene maatregel van bestuur in het algemeen slechts regels van technische aard.

De wettelijke bepalingen aangaande de aanvang der bekostiging kunnen ruwweg worden onderverdeeld in de volgende rubrieken:

a. bepalingen die betrekking hebben op de procedure aangaande de vaststelling van het plan van scholen (artikelen 65 en met 72);

b. bepalingen die betrekking hebben op de zorg voor voldoende openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen (artikelen 66, tweede en derde lid, en 65, derde lid);

c. bepalingen die betrekking hebben op de aanvang van de feitelijke bekostiging van die scholen die in een plan van scholen zijn opgenomen (artikel 73 en 74 en 65, vierde lid);

d. een bepaling betreffende de mogelijkheid van bekostiging van cursussen: artikel 75.

De globale indeling, hierboven weergegeven is ook gevolgd bij de opzet van het ontwerp; na de algemene bepaling (artikel 1) volgen paragrafen die nadere regels geven omtrent de verzoeken om opnemings in het plan (§ 2); bepalingen met betrekking tot het openbaar onderwijs (§ 3); bepalingen betreffende de aanvang der feitelijke bekostiging (§ 4) alsmede een bepaling die betrekking heeft op de aanvang der bekostiging van cursussen (§ 5). Het ontwerp besluit in § 6 met enige slotbepalingen.

Ingevolge artikel 120, eerste lid, van de Overgangswet W.V.O. (*Stb.* 1967, 386) wordt het eerste plan van scholen vastgesteld vóór 1 oktober 1969; het zal de scholen omvatten die in de jaren 1970 tot en met 1972 voor bekostiging uit 's Rijks kas in aanmerking zullen worden gebracht. Ingevolge het tweede lid van genoemde bepaling dienden de desbetreffende verzoeken voor 1 februari 1968 bij de minister van onderwijs en wetenschappen of van landbouw en visserij te zijn ingediend. Het hierbijgaande ontwerp kon niet eerder in werking treden dan met ingang van 1 augustus 1968, de datum van inwerkingtreding van de Wet op het voortgezet onderwijs. Om die reden zullen de bepalingen van dit ontwerp niet kunnen worden toegepast op de verzoeken die betrekking hebben op het eerste plan van scholen. Teneinde hiermee samenhangende moeilijkheden van administratieve aard zoveel mogelijk te voorkomen, hebben de ondergetekenden zich in een schrijven dd. 6 december 1967, nr. OP/1000A, gericht tot de gemeentelijke schoolbesturen, die het aangaat. Het schrijven is bovendien opgenomen in de *Nederlandse Staatscourant* (dd. 9 januari 1968, nr. 6). In dat schrijven is aan de gemeente- en schoolbesturen verzocht zich bij het opstellen van de verzoeken voor het eerste plan van scholen te houden aan de in dat schrijven vervatte richtlijnen.

In het overleg met de overkoepelende onderwijsorganisaties heeft zich een commissie gevormd, de zogenaamde Commissie Planprocedure, waarin vertegenwoordigd zijn de Stichting Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Stichting Convent van het Protestants-Christelijk Onderwijs, de Nederlandse Katholieke Schoolraad, de Stichting Algemene Bonden van Scholen, het

Centraal Bureau voor de Statistiek, het Centraal Planbureau, de Ministeries van Onderwijs en Wetenschappen en van Landbouw en Visserij.

Uit het door de commissie ingestelde onderzoek naar de technische gegevens die voor een verantwoorde scholenplanning nodig zijn, is tevens gebleken welke maatregelen dienen te worden getroffen teneinde over die gegevens te kunnen beschikken. Het ontwerp vormt voor een deel (§ 2) de neerslag van de conclusies van de Commissie Planprocedure. Van het schrijven dd. 6 december 1967, hierboven vermeld, kan hetzelfde worden gezegd.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

§ 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Bij de begripsomschrijving van „Onze minister” is rekening gehouden met artikel 65, eerste lid, van de wet, waarin wordt bepaald, dat het plan van scholen, voor zover het betreft het landbouwonderwijs, wordt vastgesteld door de minister van onderwijs en wetenschappen in overleg met zijn ambtgenoot van landbouw en visserij. Het spreekt vanzelf, dat de aanwijzingen van algemene aard die door dit ontwerp mogelijk worden gemaakt, eveneens door de minister van onderwijs en wetenschappen in overleg met zijn ambtgenoot tot stand moeten komen. Verwezen wordt naar de artikelen 4, derde lid, 5, eerste en tweede lid, 6, 8, vierde lid, 10, tweede lid, 14 en 15. Het ontwerp kent ook regels, waarin overleg niet kan of behoort te worden voorgeschreven (artikelen 7, 9, derde en vierde lid, 10, eerste lid, 11, 12, eerste lid, en 13, eerste lid). Voor die gevallen is de omschrijving: „Onze minister wie het aangaat”, gebezigd en is aansluiting gezocht bij de begripsbepaling van artikel 1 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Bij de begripsomschrijving van het bevoegd gezag behoort in verband met het bepaalde in artikel 65, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs geen rekening te worden gehouden met dat gezag van een rijksschool.

De beslissing of een verzoek om opnemings in het plan zal worden gedaan, dient ingevolge artikel 66, eerste lid, van de wet voor de gemeentelijke scholen te worden genomen door of namens de gemeenteraad. Evenals in de wet gebruikt het ontwerp in dit stadium van de procedure steeds de term „aanvrager”. Wanneer in dit ontwerp bevoegdheden of verplichtingen aan het bevoegd gezag worden gegeven of opgelegd, betreft het steeds uitvoeringsregels. Om die reden is het niet nodig onder bevoegd gezag voor de gemeentelijke scholen de raad van die gemeente te verstaan. Bovendien kan de gemeenteraad altijd bepaalde beslissingen aan zich houden.

§ 2. Verzoeken om opnemings in het plan

Algemeen

Speciaal in deze paragraaf, te weten in de artikelen 3 e.v. is de neerslag te vinden van de resultaten van het onderzoek door de Commissie Planprocedure verricht. Als algemene opmerking diene, dat de voorkeur uitgaat naar een regeling die op het gebied van de prognosetechnische vraagstukken de grote lijnen uitzet en die voor het overige aan de bevoegde minister(s) overlaat in de door hem (hen) te geven aanwijzingen hieraan nadere concrete gestalte te geven. Hierbij dient bedacht te worden, dat bij deze betrekkelijk nieuwe materie nog veel ervaring moet worden opgedaan. De gekozen opzet lijkt het meest in deze gedachtegang te passen. De hier gegeven voorschriften beletten enerzijds niet, dat het bevoegd gezag in vrijheid de keuze doet aangaande de wijze waarop het de prognose opzet en anderzijds maken zij geen inbreuk op het beginsel van de wet, dat de ministers bevoegd is zelfstandig de resultaten van de prognoses te onderzoeken. In de toelichting bij de artikelen 3 e.v. wordt aangegeven, op welke wijze het daarin bepaalde naar de mening van de ondergetekenden nader zou kunnen worden uitgewerkt. In het algemeen veroorloven de onderge-

tekenden zich in dit verband verwijzing naar het schrijven dd. 6 december 1967 (*Ned. Stcrt.* 1968, nr. 6), waarvan hierboven sprake was.

Artikel 2. Artikel 2 spreekt voor zich zelf. Waar sprake is van de prognoses omtrent de te verwachten omvang van de school, wordt een prognose bedoeld die betrekking heeft op het leerlingenpotentieel van de school waarvan opnemings in het plan wordt verzocht.

In dit stadium is het naar de mening van de ondergetekenden – afgezien van de prognosetechnische gegevens waarom het in dit stadium gaat – niet noodzakelijk over meer gegevens van administratieve aard te beschikken dan over die welke in artikel 2, derde lid, worden vermeld. Eerst wanneer het tijdstip van de feitelijke bekostiging van de school nadert, zal het schoolbestuur nadere gegevens moeten overleggen, omdat dan dient te worden gezien of de school voldoet aan de voorwaarden voor bekostiging (cf. artikel 10).

In verband met artikel 65, vierde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs zal de bevoegde minister bij de behandeling van het verzoek van een bijzondere school die is of zal worden opgericht voordat zij in het plan is opgenomen, op de hoogte moeten zijn van die oprichting of van het voornemen daartoe.

Weliswaar is ook reeds in artikel 54 van de Wet op het voortgezet onderwijs aan het bestuur van een bijzondere school de verplichting opgelegd een kennisgeving van de oprichting aan de minister te richten, doch die bepaling behoeft geen betrekking te hebben op de oprichting van nieuwe afdelingen (waarvoor in gevolge artikel 64, eerste lid, van de wet wel de regels van de planprocedure gelden) aan een bestaande school; dit geldt met name, indien de oprichting van een nieuwe afdeling niet gepaard behoeft te gaan met een wijziging van de statuten of de reglementen. Om die reden kan het voorschrift van artikel 2, vierde lid, niet worden gemist. Indien het schoolbestuur zich aan artikel 54 van de wet heeft gehouden, behoeft de mededeling dat de school is opgericht niet opnieuw te worden gedaan; in dat geval is artikel 2, vijfde lid, van het ontwerp van toepassing.

Artikel 3. Uit artikel 64, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs blijkt, dat de regels van de planprocedure ook van toepassing zijn op h.a.v.o.-afdelingen van athenea, van lycea, van m.a.v.o.-scholen, en van opleidingsscholen voor onderwijzers, alsmede op afdelingen van scholen voor beroeps-onderwijs. Het is noodzakelijk voor iedere school en ook voor ieder van de genoemde afdelingen te beschikken over een afzonderlijke prognose. Zulks is in artikel 3 aanhef bepaald (vgl. artikel 1 voor de omschrijving van „school”).

Zoals uit het eerste lid onder *a* en *b* blijkt dient behalve de naam van de aanvrager ook de aard van de school waarvan opnemings in het plan wordt verzocht, te worden vermeld. Indien opnemings in het plan van een bijzondere school wordt gevraagd, dient tevens de richting van de school te worden vermeld. Onder bijzonder onderwijs van een bepaalde richting dient onderwijs te worden verstaan dat uitgaat van een van de richtingen die zich in het Nederlandse volk op geestelijk terrein openbaren.

Artikel 4. Artikel 4 houdt verband met de noodzaak het leerlingenpotentieel voor elke prognose te localiseren.

De indeling van Nederland in *gebieden* geschiedt door de minister van onderwijs en wetenschappen in overleg met de minister van landbouw en visserij. Het ligt in de bedoeling hierbij de door de Commissie Planprocedure als werkhypothese aanvaarde indeling van Nederland aan te houden. Deze gebieden hebben – vanwege het voorhanden zijnde materiaal – de gemeente als kleinste statistische eenheid; ze worden behalve door het leerlingenverkeer ook door andere sociaal-economische gegevens bepaald met name door het woon- en werkverkeer.

De vaststelling van de grenzen van het *rayon* – een of meer gemeenten en/of een of meer gemeentedelen waaruit een

school haar leerlingen rekruteert – geschiedt door de aanvrager. Deze bepaling vormt geen belemmering rayons vast te stellen die eventueel een of meer provincies of delen van provincies of zelfs geheel Nederland omvatten.

De aanvrager dient bij het vaststellen van de grenzen van het rayon rekening te houden met bestaande of reeds in een vroeger plan van scholen opgenomen gelijksoortige scholen. Zulks houdt geenszins een voorschrift in omtrent de wijze waarop dit dient te geschieden. De bedoeling is slechts dat aangegeven wordt, hoeveel leerlingen van een dusdanige school zouden overgaan naar de school waarover het verzoek handelt, indien deze laatste zou worden opgericht of bekostigd.

De aanvrager kan, zoals uit het vorenstaande blijkt, de grenzen van het *rayon* zelfstandig en vrijelijk bepalen. Een beoordeling en een onderlinge vergelijking van de prognose van de verschillende aanvragen is echter noodzakelijk. Terwille van die vergelijkbaarheid is een band gelegd met de *gebieden* waarin wordt ingedeeld; alle prognoses dienen voor wat betreft het te berekenen leerlingenpotentieel te zijn gebaseerd op de gemeenschappelijke rekenen-eenheden die de gebieden vormen. Dit betekent derhalve, dat iedere aanvrager die het eigen rayon in vrijheid kan bepalen, verplicht is het leerlingenpotentieel van het rayon uit te drukken in verhouding (procenten, breuken) tot het leerlingenpotentieel voor het gebied of de gebieden waarin dit rayon geheel of voor een deel valt.

Op deze wijze is de prognose betrekkelijk eenvoudig op te zetten en kan zij door iedere betrokkene worden beoordeeld. In gelijke bewoordingen heeft de eerste ondergetekende zich ook gericht tot de Eerste Kamer der Staten-Generaal bij de behandeling van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1968 (*Hand. Eerste Kamer 1967-1968*, bladz. 372).

Wanneer het verzoek een afdeling in de zin van artikel 64, eerste lid, van de wet betreft, dient de spreiding van bestaande of van in een vroeger plan opgenomen gelijksoortige afdelingen eveneens in de beschouwing te worden betrokken. Onder afdeling wordt in dit verband ook de vakrichting van bij voorbeeld een lagere technische school begrepen.

Evenals in de wet worden onder gelijksoortige scholen niet scholen verstaan die uitgaan van dezelfde richting; bij het gebruik van deze term wordt alleen aan de soort, aan het type gedacht, zoals bij voorbeeld aan gymnasium, atheneum, lagere technische school.

In artikel 69, derde lid, van de wet is bepaald, dat bij de toepassing van die bepaling niet in aanmerking worden genomen de leerlingen voor wie binnen redelijke afstand plaatsruimte beschikbaar zal zijn op een gelijksoortige school waar het verlangde onderwijs wordt gegeven, tenzij deze school uitsluitend voor interne leerlingen bestemd is. Het spreekt vanzelf dat het richtsnoer van artikel 69, derde lid, ook zal worden gehanteerd bij verzoeken die niet tot automatische plaatsing op het plan behoeven te leiden. Het is derhalve bij de beoordeling van de verzoeken nodig ook te beschikken over gegevens op dit gebied. In dat licht moet artikel 4, tweede lid, worden beschouwd.

In verband met het vorenstaande verwijzen de ondergetekenden nog naar het schrijven dd. 6 december 1967, OP/1000 A (*Ned. Stcrt.* 1968, nr. 6) onder II, en naar de gebiedsindeling van Nederland, die voorlopig het meest geschikt leek om de relevante demografische en onderwijsgegevens te ordenen. Deze gebiedsindeling zal vermoedelijk ook worden gehanteerd bij de uitvoering van het ontwerp-besluit.

Uit artikel 66, vierde lid, van de wet volgt reeds, dat ook de *plaats (gemeente) van vestiging* van de school zo uitvoerig mogelijk dient te worden gemotiveerd.

Artikel 5. In de toelichting op artikel 4 is er reeds op gewezen, dat door een indeling van Nederland in gebieden door de ministers en door de erkenning van de vrijheid voor de aanvrager om zelf de grenzen van het rayon te bepalen uitwerking is gegeven aan de leidende gedachten waarvan het ontwerp uitgaat. Enerzijds worden de aanvragende gemeente- en schoolbesturen niet beperkt in de keuze van de wijze waarop zij hun prognoses opzetten. Anderzijds worden de ministers in staat gesteld de prognoses op een ook voor de aanvrager controleer-

bare wijze te beoordelen. Artikel 5 gaat van hetzelfde beginsel uit. Enerzijds wordt aan de minister(s) de bevoegdheid verleend te bepalen, welke statistische gegevens dienen te worden geraadpleegd bij het opstellen van de pronoses; tevens kunnen aangaande de wijze van bewerking van dit materiaal aanwijzingen worden gegeven (eerste en tweede lid). Anderzijds wordt de mogelijkheid opgehouden, dat de aanvrager van deze aanwijzingen afwijkt (derde lid).

De nadere uitwerking van het bepaalde in artikel 5 zal waarschijnlijk voor de eerstkomende jaren in grote lijnen overeenkomen met hetgeen is neergelegd in de punten IV en V van de brief van de beide ondergetekenden dd. 6 december 1967 (*Ned. Stcr.* 1968, nr. 6) waarvan hierboven sprake was. Het spreekt van zelf dat de aanwijzingen zullen worden aangepast, indien de behoefte dit noodzakelijk maakt en de vorderingen van het onderzoek zulks mogelijk maken.

Artikel 6. Voor de toepassing van artikel 69, eerste lid onder *a* en *b*, van de Wet op het voortgezet onderwijs is het noodzakelijk dat wordt beschikt over de inwonertallen van de gemeente waarin het gymnasium of atheneum zal worden gevestigd, alsook van een of meer omliggende gemeenten; het aantal inwoners van deze gemeente(n) is immers bepalend voor de vraag of moet worden aangetoond, dat het gymnasium (atheneum) in het laatste leerjaar zal worden bezocht door ten minste 20 (24) dan wel door ten minste 24 (30) leerlingen. Om die reden is artikel 6 opgenomen. Ten einde over objectieve cijfers te beschikken, dienen de gegevens te berusten op het materiaal van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit bureau doet elk jaar in een officiële publikatie opgave van de inwonertallen per gemeente. Als meest voor de hand liggende peildatum is gekozen de 1e januari die onmiddellijk voorafgaat aan de uiterste datum waarop het verzoek moet zijn ingediend.

§ 3. Bepalingen met betrekking tot het openbaar onderwijs

In artikel 66, tweede en derde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs zijn bepalingen opgenomen die betrekking hebben op de zorg van de overheid voor voldoende openbaar onderwijs; het tweede lid draagt aan gedeputeerde staten op, een periodiek onderzoek in te stellen aangaande de vraag of voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen; het derde lid geeft dit college de bevoegdheid de gemeente te bewegen zich met een verzoek om opnemning in het plan van scholen tot de minister te richten, indien de gemeente aan een desbetreffend verzoek van ouders, voogden en verzorgers naar de mening van gedeputeerde staten ten onrechte niet heeft voldaan. Het sluitstuk van deze regeling ligt in artikel 65, derde lid, van de wet, waarin is bepaald, dat een rijksschool – afgezien van andere gevallen – zeker als noodzakelijkheid geldt, indien een verzoek om opnemning in het plan, als bedoeld in artikel 66, derde lid, van de wet, van een gemeentelijke school uitblijft en daardoor niet voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.

Artikel 8. Gedeputeerde staten dienen in de gelegenheid te worden gesteld zich een juist oordeel te vormen over de toestand van het openbaar onderwijs in de gemeenten. Om die reden is in artikel 8, evenals zulks is geschied in artikel 22 van de Lager-onderwijswet 1920, aan burgemeester en wethouders opgedragen met name in die bepaling genoemde gegevens aan gedeputeerde staten te verstrekken. Er zij op gewezen dat gemeenten die een school in samenwerking met een of meer andere gemeenten in stand houden, de gegevens, bedoeld in het eerste lid onder *a* en *b*, ook betreffende die scholen moeten verschaffen. Dit is derhalve ook het geval indien de school gevestigd is op het territorium van een andere gemeente. Voor de opgave van de leerlingenaantallen geldt in die gevallen hetgeen in het tweede lid is bepaald.

Omdat het plan van scholen ingevolge artikel 70, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs openbaar is, behoeven

burgemeester en wethouders hiervan in hun rapportage aan gedeputeerde staten niet nog eens afzonderlijk melding te maken.

Artikel 9. Het eerste lid hangt samen met het voorschrift van artikel 66, tweede lid, van de wet. Het is van belang, dat het tijdstip voor hetwelk gedeputeerde staten aan de wettelijke plicht moeten voldoen, steeds voor alle provincies gelijk is. Hiermede wordt bereikt, dat de bevoegde minister, die ingevolge het tweede lid in kennis moet worden gesteld van de resultaten van het onderzoek, periodiek een totaaloverzicht krijgt van de toestand van het openbaar onderwijs over het gehele land. Een afzonderlijke bepaling is nodig voor het eerste onderzoek, dat een kortere periode dan drie jaar beslaat en dat moet zijn afgesloten vóór 1 maart 1971.

In het tweede lid is uitdrukkelijk bepaald, dat gedeputeerde staten bij de vaststelling, of voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, mede in hun overwegingen dienen te betrekken de belangrijke veranderingen in het scholenbestand en in de leerlingenaantallen die zich aan de in de provincie gevestigde bijzondere scholen hebben voorgedaan in de verslagperiode. Als belangrijke verandering in het scholenbestand zou kunnen worden genoemd de onverplichte opheffing van een bijzondere school, die niet gepaard gaat met de oprichting van een andere gelijksoortige openbare of bijzondere school. De behoefte aan de oprichting van een openbare school van dezelfde soort kan hierdoor worden vergroot. Belangrijke veranderingen in de leerlingenaantallen kunnen zich bijvoorbeeld voordoen bij demografische verschuivingen, „vergrijzing” van stadswijken. Gedacht zou in dit verband ook kunnen worden aan scholen, die weliswaar voor bekostiging in aanmerking zijn gebracht, doch die deze aanspraak weer hebben verloren, omdat ze niet tijdig zijn opgericht (artikel 74, derde lid, van de wet).

Indien ouders, voogden en verzorgers van leerlingen aan de gemeente de wens te kennen hebben gegeven dat stappen worden genomen die leiden tot oprichting van een openbare school en indien gedeputeerde staten van oordeel zijn dat de gemeente ten onrechte niet aan deze wens heeft voldaan, kunnen gedeputeerde staten ingevolge artikel 66, derde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs aan die gemeente opdragen een verzoek te richten tot de bevoegde minister om opnemning in het plan van een gemeentelijke school. Het vierde lid van artikel 9 van het ontwerp legt aan gedeputeerde staten in voorkomend geval de plicht op, aan de minister een afschrift van hun desbetreffend besluit te zenden. Gedeputeerde staten kunnen evenwel ook op andere wijze de geëigende maatregelen treffen; daarop doelt artikel 9, derde lid tweede zin, van het ontwerp; hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheid die gedeputeerde staten hebben de procedure van gedwongen samenwerking op grond van artikel 11 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (wet van 1 april 1950, *Stb.* K 120) bij provinciale staten in te luiden. Bovendien blijft het eveneens mogelijk dat gedeputeerde staten in een dergelijk geval de minister verzoeken een rijksschool in het plan van scholen op te nemen.

§ 4. Aanvang der feitelijke bekostiging

Artikelen 10 en 11. Nadat de school in het plan is opgenomen, is het voor de bevoegde minister noodzakelijk over nadere gegevens te beschikken betreffende de school. Deze gegevens zijn met name van belang voor de beslissingen die de wet in artikel 67, derde lid (vervallen uit een volgend plan) en in artikel 73 (aanvang der feitelijke bekostiging) mogelijk maakt. Voor het overige spreken de bepalingen voor zich zelf.

Artikel 12. Het is eveneens van belang voor de bevoegde minister op de hoogte te worden gesteld van het tijdstip van de oprichting van de school.

Om technisch-administratieve redenen is het noodzakelijk dat de minister in kennis is gesteld uiterlijk drie maanden voordat de oprichting zal zijn verwezenlijkt. De aanspraak op bekosti-

ging vervalt krachtens artikel 74, derde lid, van de wet van rechtswege, indien de oprichting niet is verwezenlijkt binnen twee jaren na het jaar, waarin de bekostiging een aanvang had kunnen nemen. In bijzondere gevallen kan de bevoegde minister van deze regel afwijken. Om die reden is in het tweede lid bepaald, dat het bevoegd gezag zich, wanneer het afwijking van die regel wenst, met een verzoek dienaangaande tot de bevoegde minister moet richten, waarin de redenen zijn aangegeven, waarom de oprichting niet eerder kan of kon worden verwezenlijkt. Het verzoek zal moeten zijn ingediend, vóórdat de aanspraak op bekostiging van rechtswege zal zijn vervallen.

§ 5. Cursussen

Artikel 13. Artikel 75 bepaalt, dat de bevoegde minister cursussen voor bekostiging in aanmerking kan brengen, indien naar zijn oordeel daaraan behoefte bestaat. Blijkens artikel 64, tweede lid onder a, van de wet zijn de artikelen 65 tot en met 74 niet toepassing op cursussen. Het is in verband met de veelheid en veelsoortigheid van de cursussen wenselijk in het besluit te volstaan met deze bepaling, die de minister de bevoegdheid verleent het tijdstip vast te stellen, voor hetwelk de desbetreffende verzoeken bij hem moeten zijn ingediend en welke gegevens daarbij moeten worden overgelegd.

§ 6. Slotbepalingen

Artikel 14. In een algemene bepaling is het mogelijk gemaakt het gebruik maken van formulieren waarvan tevens het model wordt vastgesteld, voor te schrijven. Het ligt niet in de bedoeling bij de hantering van deze bepaling de verwerking van de prognosetechnische gegevens (of § 2) in een keurslijf te wringen.

Artikel 15. Omdat bij de opzet van de prognoses vele gegadigden zijn betrokken, lijkt het juist te bepalen, dat de ministeriële aanwijzingen krachtens het ontwerp, die een algemeen karakter dragen alsmede de gebiedsindeling van Nederland (artikel 4, tweede lid) in de *Nederlandse Staatscourant* worden gepubliceerd.

Artikel 16. Dit artikel behoeft geen nadere toelichting. Voor de betekenis die de regeling heeft voor de scholen die in het eerste plan van scholen (1970 tot en met 1972) zullen worden opgenomen, wordt verwezen naar het algemeen gedeelte van deze toelichting.

*De staatssecretaris van onderwijs
en wetenschappen,
GROSHEIDE.*

*De minister van landbouw en visserij,
P. J. LARDINOIS.*